

“Kunsten ud i verden – globalisering eller kolonihave?”

Den danske kolonihavekultur er en størrelse, som også mange kunstnere og kunstinstitutioner lever trygt i. At kunsten kommer ud i verden betyder ikke nødvendigvis, at der sker noget nyt ved det, det kan være, at kunstneren skriver langt bort i sin CV og ellers bare pløjer videre. Og det forandrer ikke noget. For kunsten skal kun ud, hvis den har et internationalt aspekt, hvis den arbejder i et globaliserings-perspektiv, altså, hvis den har noget på hjerte – ellers kan den lige så godt blive hjemme. Kolonihaven lægger ikke noget til globaliteten. Den er sig selv nok. Med en ligusterhæk omkring sig, luller den sig ind i en tryghed, der flager med dannebrog om søndagen. Den bringer ingen historiske vingesus, men hold alligevel øje med den. Dens tilsyneladende idyl og sig-selv-nok mentalitet, der ikke vil ha skævvøjer til naboer, som ka forstyrre kaffe-og-kage ritualerne, kan godt gå hen og forpuste luften så meget, at man begynder at spørge i nabolandene, hvad der er blevet af den danske tolerance. Selvtillid kan gøre den lille danske kolonihave-romantik farlig. Ved at lukke sig selv inde og verden ude, øges presset på havelågen – for længere væk er verden jo ikke. Uvidenhed, den farligste sygdom i verden i dag, er roden til alt ondt. UOPLYSTHED og angst, kan være grobund for fascisme har vi set, historisk. Afbrændinger af nationalflag, har mere at gøre med analfabetisme end med religion og politik. Den der har viden har magten. Og ansvaret for at bruge sin viden til gavn for verden, er ikke bare en opgave vi kan lægge over på politikerne. Vi har hver især et ansvar og en opgave. Kunstens opgave er, at ha noget på hjerte.

Globalisering er en del af kunstens væsen.

Kunsten skal ud – og hjem – og ud. Den skal være i dialog med sin omverden. Derfor har kunstnerne i hele verden så travlt, for det er ikke en enkelt kunstners opgave, men netværker af kunstnere, der skal mødes og samarbejde.

Kunstnere har altid rejst og udforsket verden, beskrevet den og på en måde spejlet den lille verden i den store, bragt nye tanker og ny viden hjem til Danmark. Vi kan ikke, heller ikke i kunsten, slå hegnspæle op omkring os og sige: Dette her tilhører os. Vi kan ikke påberåbe os at have retten til ressourcerne, bare fordi vi er født på den vestlige halvkugle, som hvide. Vi har alt til låns! Vores viden om verden er nuanceret – det er ikke sort-hvidt. Kunstens udtryk er derfor mangfoldighedens. Den skal ikke tæmmes og den skal heller ikke standardiseres.

Men, hvis det, at sætte det internationale aspekt i fokus i kunsten betyder, at kunsten skal forholde sig til det verdenssamfund, vi er en del af, så er vi med på vognen, for det er det, det drejer sig om: i dialog med mennesker i verden at finde nye veje og meningsfulde livsbetingelser. At vi lærer af hinandens særegne udtryk i kunst og kultur og at vi skaber respekt for forskellige etiske og moralske systemer. Det er, hvad menneskeværd handler om. Og en sådan kreativ udveksling, mennesker imellem er globaliseringens indhold.

Kunstens konkrete projekter på alle niveauer, skal bringe de eksistentiale spørgsmål på banen, som spontane livsytringer eller, som stort orkestrerede værker.

At gå ind og stille spørgsmål om genusperspektiv og magtbalance i verden, kan man ihvertfald fra een talerstol, nemlig kunstens. Jeg mener, at hvis vi ikke kræver, at ressourcerne bliver brugt på menneskets betingelser, for livet, ja, så kræver vi for lidt.

Kunsten har altid været krævende Kunstneren er den eneste, der kan tillade sig at flyve højere end vingerne bær og bryde med janteloven, ligesom kunstneren pr. tradition har været på dannelsesrejse og set på Danmark udefra. Man har dyrket kunstnerens særlige ret til at overskride grænser og både definere og kritisere danskhed: "The Lonely Rider", unikummer som HC. Andersen og Thorvaldsen, er nogen af de rollemodeller der har skabt denne forventning. Vi finder stadigvæk kunstneren, der er ude som gesandt, for Danmark og det skal vi blive ved med. Bare skal de midler, der afsættes til kultur, nu, som "brander Danmark" globalt, bredes længere ud.

Det er vigtigt med kunstens ambassadører, der laver et netværk af kulturprogrammer, dialoger og fristeder. Lytteposter i verden, kalder Finn Andersen De Danske Kulturinstitutters funktion. Det er smukt og godt. Hans ambition er, at der bliver flere. Jeg har selv været i U.K. som Artist in Residence og haft udstillingsturneer i hele ø-riget inviteret af De danske kulturinstitutter. Deres plads er vigtig i det globale landskab og jeg har stadigvæk netværker i Skotland og England. Kulturinstitutterne, der skal markedsføre en kulturel danskhed, skal nævnes, fordi en regional opgave kunne være, at inspireres af dem, men finde sine egne nicher og udvikle nye referencer omkring en Globalitet i kunsten. Det kan godt lade sig gøre, for de begrænsninger statslige institutioner har, behøver regionen ikke ligge under for. Her kan man sætte spontanitet og bevægelsesfrihed i højsædet. Vi har Akademier i Rom, Athen og Damaskus, hvor danske kunstnere kan komme til udlandet, arbejde koncentreret i længere eller kortere tid i en anden kultur og fordybe sig, ligesom det er muligt på foundationer i bl.a. Italien og Spanien. Der er desuden en lang række artist-in-residence ordninger bl.a. i New York og Berlin og således at kunne arbejde rundt om i verden, har for mig været utrolig inspirerende og givende og anstødsstenen til, at jeg har fortsat globaliseringsarbejdet. Jeg har stadigvæk kontakter til kunstnere og projekter, som er affødt af disse ophold og som ikke er afsluttede. Institutterne og foundationer er støttet af stats- eller fondsmidler. De kæmper en kamp for at forblive de bastioner for danske kunstnere, de er og der er god brug for dem. De er vigtige rugekasser for udvikling i kunst og forskning – det er bare ikke nok! Vi behøver flere arbejdssteder, internationale akademier og nytænkning. Det kunne være en spændende regional opgave!

Vi har brug for globale nutidsprojekter med regional forankring, Vi må nemlig have flere kunstnere på lytteposter og flere projektyper ud i verden, der kan bevæge sig i et dynamisk flow over landegrænser. Måske har Kulturremisen i Brande betydet så meget for kunsten og kunstnerne i Danmark og i verden, fordi den ingen institutionelle bindinger har haft, men har fløjet som kaospilot ind i globaliteten. Mangfoldigheden i kulturudvekslingen har haft frit spil. Tiden kræver en omstillingsparathed og en fleksibilitet som institutionerne ikke kan klare alene, hvis de skal rumme den eksperimentelle kunst. Det er i dag en meget mindre personfikseret globalisering vi taler om, end på HC- Andersens og

Thorvaldsens tid. Kunsten behøver netværker og definerer projekter på tværs af faggrænser, med en bred folkelig appel, men ikke med mindre professionalisme. Tværtimod: Kunstnere og kunstformidlere har en lang række opgaver – det er ikke nok for en maler, at kunne male. Her er det netop, at samarbejdet mellem kunstnere og de forskellige instanser i den store region, må finde sine ben..

Brande har brandet Danmark på dialog mellem mennesker på levende demokratisk vis og udvekslet kunst og kultur på kreativitetens, mangfoldighedens og uforudsigelighedens betingelse. Kulturudvekslingen, der udgår fra dette sted, har bredt sig som ringe i vandet gennem tyve år. Måden at tænke globalisering på, der baserer sig på kunstnerens unikke selvbestemmelse, frem for institutionens ligger her på forkant fordi selve organiseringen baserer sig på et større perspektiv.

Tendensen på verdensplan går hen imod, at den enkelte kunstner ikke længere har noget personligt cv, det er netværkskulturen på globalt plan, der skaber er helt ny kunstnertype og et kunstsyn, der peger væk fra den enkelte kunstners status og over på projektet.

I den danske kolonihavekultur, hvor hækkene skal klippes på en bestemt måde, kræver det mod at smide hækken ud, og tid at bevise, at det er det der skal til, for at få et flow over landegrænser til at fungere. Selvom projekterne rammer langt bredere og mere visionært, har man ikke statsligt konsolideret den nødvendige økonomi, som stedet fortjener. Beklageligt selvfølgelig fordi der er brug for alternativer, modspil til protektionismen omkring kunsten og samfundsorganisering, som gør nytænkning så vanskelig. Kun mennesker, som virkelig er ildsjæle og endda sætter deres eget pund ind, klarer pynten. Uden Birgit Vinge havde der været lukket og slukket i Kulturremisen for længst.

Var det sket, så havde der hverken været koncerter, konferencer, workshops, eller udstillinger i Brande - eller i mange andre byer i Danmark og i verden, som er med i Kulturremisens netværker.

Verden bliver mindre, når man kender hinandens ansigter.

Brasiliens kunstnere kender Brande, fordi de har været på den Internationale Workshop og jeg har selv været på kulturdelegation i Brasilien med udstilling og workshop sammen Swinging Europe. Jeg har også været i Japan, ligesom et større antal remise-kunstnere har været det igennem ti år. Jeg har været på workshop i Polen og alle møder fører nye netværker med sig. Vi er i gang med at lave udveksling omkring grafik med japanske og polske kunstnere, sammen med Hotel Vanitas, som består af Steen Rasmussen og Tina Gjerulff, udover mig.

Udstillingens tema er det, som Hotel Vanitas altid beskæftiger sig med: Forfængelighed og forgængelighed. Nagasaki, Hiroshima, Kyoto-aftalen – pludselig får ordene kød og blod. Hvert møde rummer nogen konkrete menneskers livsvilkår. Man får ankerpladser i verden og man lærer mere om os selv i konfrontationen med det fremmede. I Polen har vi nedsat en internationalt sammensat kunstnergruppe ved navn Sydonia, som arbejder med tortur og dødsdom, som tema. Sydonia var en af de sidste hekse, der blev brændt i Stettin, hun blev henrettet ligesom tusindvis uskyldige kvinder fordi man frygtede at djævelen havde taget bolig i dem.

Dette arbejde ligger i forlængelse af mit engagement i Amnesty for menneskerettigheder, imod tortur. Her har jeg bl.a. lavet udstillinger, foredrag og høringer for at synliggøre vold og overgreb. I et Nordisk

netværk arbejder jeg sammen med kunstnergruppen "Variationer" med genusperspektiver i liv og i kunst. Vi laver udstillinger om og seminarer om ligestilling på internationalt plan.

Det arbejde jeg laver sammen med organisationer og kunstnergrupper, nævner jeg, som inspiration til regionale/globale samarbejdsprojekter. Ta kontakt med lokalt funderede foreninger, som arbejder med humanitære og miljøbevarende verdensorganisationer. Klimaforandringerne udløser naturkatastrofer. Det haster - verdens børn må samarbejde. Det gamle motto om at handle lokalt men tænke globalt, gælder stadigvæk.

Globalisering i kunsten hænger sam. med andre regionale opgaver

Globalitet, det handler om liv. Det handler om livskvalitet. Det er vigtigt at støtte kunstnere og kulturformidlere med visioner, der ikke snævert retter sig mod event-kultur og engangs-foretagender, men netop på mangesidighed, perspektiver og netværker. En regional opgave kan, i de rette hænder udvikle sig til internationale samarbejder – som vokser år for år, i flere verdensdele. Regionen er heldig at have oaser i Jylland, med levende broer ud til hele verden, at have en rollemodel som Kulturremisen. Nu gælder det bare om at give den – og lignende tiltag – ordentlige økonomiske betingelser. Det vil være en god forretning! Den større og større fritid kræver aktiviteter, folk vil udfordres, lære mere, rejse og opleve mere. En fritid uden udfordringer eller underholdningstilbud, kan gå hen og blive rigtig dyr! Styrk hele undervisnings- fritids og kultursektoren, så de indeholder et globalt fremtidsperspektiv. De unge skal ud på et arbejdsmarked, der ikke længere er dansk men internationalt. Arbejdslivet foregår ikke længere i en jysk by – produktionen foregår i Kina og markedsføringen sidder i Hamburg. Brug kunstnere, kuratorer, brug kunsten – kunstens sprog er internationalt.

Kunne der etableres et ambassadørkorps, der rejser ud i verden?

Som kunstnere vil vi arbejde med kultur**bytte** ikke som kulturimperialister, og der klæber vel lidt af det begreb ved det historiske hukommelses-kort. I byttehandlen, vil vi gi hvad vi har og modtage, i samme ånd, udfra kunstens ultimative frie ret til at definere sine egne udtryk. Sådan en ambassadørtanke findes allerede, med det mål, som Finn Andersen siger det, at etablere et personligt mødested, en platform for dialog på tætteste hold, et forum, hvor der også er plads til de lidt udskudte i et samfund. De ord rummer værdien af det enkelte menneske i mødet. Gensidig oplysning og viden om hinanden, det har vi brug for. I Grundtvigs ånd fører vi – bevidst eller ubevidst demokrati, ikke-vold, og fri adgang til uddannelse med os, når vi går ud. Musikken og poesien, HC-Andersen, har vi fået ind med modermælken og det er godt at ha i rygsækken, for verden har brug for den gode historie! Der er alt for meget digital støj og ligegyldige punktnedslag, som gør livet diffust og skygger for et overblik. Historier og myter holder eksistensen på plads og uden sange dør menneskeheden! Kunstnerne kan gøre en forskel.

Hvem skal nu betale?

Kunstnere og erhvervsliv er venner, vi kan ikke undvære hinanden. Kunstnerne har noget erhvervslivet kan bruge, nemlig en følsomhed, intuition og kreativ intelligens overfor det menneskelige og erhvervslivet

har noget kunstneren kan bruge, nemlig penge og markedsføring. Derudover må staten betale. Vi må have styrket "kulturens ambassader" de etablerede, såvel som de eksperimenterende. Staten må afsætte flere penge til den kultur og kunst, som vil globalisering og internationale netværker, og staten må forbedre sin fordelingspolitik så genusperspektiv og en geografisk placering bliver positivt særbehandlet. EU har støttet de fleste af de projekter jeg har nævnt. Uden EU havde vi ikke haft en så rig regional kultur.

Der er ansøgningsfrist til EU's kulturmidler 1. oktober – kan der etableres nogle internationale samarbejder under dette program?

Jo, mon ikke vi inden dagen er omme har posen fuld? I hope so!

Jeg håber der ruller penge ind til internationalt samarbejde i kunst og kultur til regionens projekter. For i den sidste ende er det jo Region Midtjylland, der skal sørge for i det seje, daglige træk, at det er i Jylland det sner.